

Viering bij de vijfde scheppingsdag "Gods vleugels"

- voor de groene tijd
- geschikt voor een viering met kinderen, met name in de herfst

samengesteld door ds. Roel A. Bosch, voorganger in de Noorder Licht Gemeente in Zeist en eindredacteur van De Eerste Dag

Lezingen

Genesis 1 vers 20-24

Matteüs 6 vers 25-34

N.B.

Deze viering staat los van de loop van het kerkelijk jaar, ook al is hij gemaakt met het oog op een viering in de herfst. Het ligt het meest voor de hand dat de liturgie in de 'groene tijd' van het jaar gehouden wordt.

Ik richt me hier vooral op vogels.

Gods vleugels

Voorzichtig heb ik de gevangen vogel uit de strik verlost

Ik laat hem vliegen

Hij geeft mij vleugels. -

Willem Hussem

Binnenkomen

Woorden van begroeting

Onze hulp is in de naam van de Eeuwige,
die hemel en aarde gemaakt heeft,
die trouw is voor altijd
en niet in de steek laat wat ze ooit begon.

- het volgende of een ander drempelgebed- :

God,
hier zijn we, mensen van de dag,
mensen door u welkom geheten op aarde.
Hier zijn we, maar u was eerst.
Help ons stil te staan,
help ons in beweging te komen,
laat ons zingen van binnen en van buiten,
laat ons stil zijn, zodat we horen wat werkelijk waarde heeft.
Neem weg wat ons dwars zit,
en breng ons binnen in de heilige ruimte van uw liefde.
Amen

Lied -een lied om binnen te komen.

Hier is het goed nog 'neutraal' te blijven, niet speciaal vooruit te grijpen op het thema.
Een paar voorbeelden:

Liedboek voor de kerken Gezang 1 *God heeft het eerste woord.*

Liedboek voor de kerken Psalm 84 in elk geval vers 2, over de mus en de zwaluw.

Tussentijds 6 *Van ver van oudsher aangereikt*

Tussentijds 7 *Wij komen hier ter ere van uw naam* (met de regels 'als vogels schuilend in het riet', een lied van Hanna Lam)

Tussentijds 10 /Gezangen voor Liturgie 568 *Zomaar een dak*

Kyrie en Gloria

Eventueel, naar wat u gewend bent, hier een Kyrie en Gloria. Tussentijds 7 is dat eigenlijk al!

Een Kyrie zou kunnen zijn:

Zingend Geloven 7,86 *Om de mensen en de dieren*, twee korte strofen van Karel Deurloo,

Gloria bijvoorbeeld Zingend Geloven 7,18/ Tussentijds 56. *Heel de schepping prijs de Heer*, en dan zeker de strofe met de vogels, 7.

Woorden voor het leven

Gegroet in de naam van God:

genade, vrede, volheid voor u

in de naam van God die leven geeft,

God die leven deelt,

God die leven heelt.

Amen.

Gebed

bij de opening van de bijbel, gebed om het licht van Gods Geest. Dat kan gesproken, maar ook gezongen bijvoorbeeld:

Liederen uit Iona & Glasgow 29 Het lied 'she sits like a bird', vertaald als

Een vogel, ze broedt, Andries Govaart

Tussentijds 183 *Zij zit als een vogel*, Joke Wit-Ribbers,

Liedboek 250 *Kom Heilige Geest, Gij vogel Gods* Op Toonhoogte 117

Inleiding op de lezingen, op het thema

Hierin bijvoorbeeld deze gedachten:

Vogels in de bijbel vliegen overal zomaar rond. Het is net als met de vogels buiten.

Als je er niet op let, zie je er niet zo veel, maar ga je goed kijken, en luisteren, dan raak je ze nooit meer kwijt. De duif, natuurlijk, die kunnen we niet missen. Maar ook de mussen en de raven, en gewoon zomaar vogels, de vogels van de bomen, die vliegen door de lucht.. Misschien zijn er wel meer vogels dan schapen in de bijbel.

Daarom is het ook niet zo gek dat God in de bijbel ook vaak net op een vogel lijkt.

Onder haar vleugels beschermt ze haar jongen, als een hen, een moederkip. Vogels zijn sprekend, tokkend, kwetterend God, zou je zeggen, als het niet zo vreemd klonk.

In Psalmen en in de woorden van Jesaja, in de verzuchtingen van Jezus en in het boek Genesis loopt er een lijntje tussen God en de vogels. En is het niet met alles in de hele schepping zo, dat God er iets van zichzelf in legt?

In het verhaal van de bijbel zijn de vogels en de vissen allebei een dagje ouder dan de mensen. Zij wonen in de lucht en in het water, de dieren op het land en de mensen moeten dan nog komen. Ze kunnen van opzij toekijken hoe het met de mensen gaat. Wat zouden ze van ons denken? Zijn we maar vreemde vogels?

Lezing 1 Genesis 1 vers 20-24

Antwoordsalm

bijv. Psalm 63/ Tussentijds 33, Gezangen voor Liturgie 63 *God mijn God, naar u blijf ik zoeken*

Tussentijds 184 *Wij danken u God voor het lieve licht*

Tussentijds 122 *Die ons schiep*, bij ps 61.

Lezing 2 Matteüs 6 vers 25-34

25 Daarom zeg ik jullie: maak je geen zorgen over jezelf en over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam en over wat je zult aantrekken. Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding? 26 Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie niet meer waard dan zij? 27 Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen? 28 En wat maken jullie je zorgen over kleding? Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld. Ze werken niet en weven niet. 29 Ik zeg jullie: zelfs Salomo ging in al zijn luister niet gekleed als een van hen. 30 Als God het groen dat vandaag nog op het veld staat en morgen in de oven gegooid wordt al met zo veel zorg kleedt, met hoeveel meer zorg zal hij jullie dan niet kleden, kleingelovigen? 31 Vraag je dus niet bezorgd af: “Wat zullen we eten?” of: “Wat zullen we drinken?” of: “Waarmee zullen we ons kleden?” – 32 dat zijn allemaal dingen die de heidenen najagen. Jullie hemelse Vader weet wel dat jullie dat alles nodig hebben. 33 Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden. 34 Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last.

Lied

Mogelijk zingen: een loflied, 'U komt de lof toe', Gezangen voor Liturgie 265 of een bijbels lied of hymne. Heel bijzonder is de tekst van René van Loenen, Kom, vogel, we laten je vrij, Zingend Geloven 7,21.

Verhaal voor kinderen

Toen hij nog een kind was, de kleine Shahbal, waren er altijd twee of drie heel bijzondere dagen, in de herfst. Iedereen in het huis raakte dan een beetje opgewonden, en vrolijk, en vol verwachting. De oude oma's, die meestal niet zoveel meer deden, stonden extra vroeg op. Vader, die vaak bij zijn vrienden zat, op de markt in de stad, bleef thuis. En dan op een dag, het was al bijna winter, kwam de wind uit de goede hoek. De regen verdween. 's Morgens vroeg ging de zon schijnen terwijl het nog koud was. Dan zetten de oma's de schalen met water neer op de grote binnenplaats van het huis van de moskee. Ze strooiden het zaad, graan en pompoenpitten op de grond, in een spoor naar de hoeken. Daar lagen rode rozijnen. De manden zetten ze klaar. Daar kwamen ze, de vogels. Heel moe waren ze, ze hadden de hele woestijn overgestoken. Dan landden ze bij het water en het eten, vogels alleen en vogels samen. Totdat een van de oma's aan het touw trok. Dan viel de mand, en waren ze allemaal gevangen.

Heel voorzichtig pakten ze de vogels, één voor één. Ze zetten ze soort bij soort in een hok, met eten en drinken. Dan gingen ze goed kijken. Sommige vogels kenden ze al. Die kwamen ieder jaar terug. Ze zetten de kooi open, en lieten die vogels meteen weer wegvliegen. 'Dag vogel, goede reis!' Maar andere vogels waren vreemd, en nieuw. 'Kijk, deze, wat mooi die kleuren bruin en grijs naast elkaar liggen, met dat beetje paars er bij.' 'Moet je deze zien, en dan die kleur van het oog, rood naast blauw en groen.' Dan pakten de oma's hun potloden, inkt, water, en grote vellen papier. En naast elkaar tekenden ze en verfden ze de kleuren, en ze keken bij elkaar, of het klopte, of het zo mooi genoeg was, of het al op **vogel** begon te lijken.

Na een poos was het af. 'Dank je wel, vogels', zeiden de oma's. Ze pakten de vogels, één voor één en heel voorzichtig, gaven ze een kus op het hoofdje en gooiden ze omhoog. 'Dag, vogel, goede reis!' De vogels maakten een half rondje boven de moskee, en gingen de andere achterna.

Dan gingen de oma's naar de grote werkkamer. Daar maakten ze de tekeningen voor de nieuwe tapijten, die ze deze winter zouden gaan maken. Kleuren en patronen, de vreemdste kleuren zetten ze naast elkaar, en het werd altijd zo mooi! Niemand in de stad kon zulke mooie Perzische tapijten weven als de familie van Shahbal. 'Hoe bedenk je het toch allemaal', vroegen de mensen wel eens, aan zijn vader. 'Jij durft kleuren en patronen te maken die we nog nooit gezien hebben.' 'Dat is een geheim', zei hij dan. 'Die kleuren, die krijg ik van God.'

naar Kader Abdollah, Het huis van de moskee, 123-129, vrije bewerking Roel Bosch

- Hierna gaan kinderen, of in een hoek van de kerkzaal, of in de hal van de kerk, een vloerkleed maken met de kleuren van alle vogels van de hele wereld. Verzamel daarvoor bladen met veel vogelfoto's: die van Vogels, van Vogelbescherming, en Natuur, van Vereniging Natuurbehoud, of vogelboeken in een witte boekhandel of in de ramsjkelder. Kleurige foto's scheuren de kinderen uit, en zo maken ze een collage. Ondertussen komt het gesprek op gang, dat je kunt voeden met diverse vragen.

Welke vogel, met welke kleuren, past bij jou?

Welke geluiden stel je je voor bij de verschillende vogels?

Word je vrolijk als je een vogel ziet?

Wat zou een vogel van ons denken?

Lijkt God op een vogel, hoe wel, *hoe niet?* -

Preek, overweging, gedachten-

Een paar lijnen die kunnen helpen de gedachten voor de preek te bepalen. Kies er één, hooguit twee uit.

- Het grootste probleem van de mens, zegt Augustinus, is dat hij zo in zichzelf gekeerd is, opgaat in zichzelf, opgekruld is naar binnen, 'incurvatus in se', in het latijn. Dát is zonde. Misschien is dat wel met de aarde gegeven, met het ploeteren in de klei. Nu, dan kunnen de vogels en de vissen ons nog wel wat leren. En Jezus helpt ons om dat te zien. Niet als moralistisch lesje: nee, ze weerspiegelen God daarin. Want die is nu juist niet opgekruld in zichzelf, maar één en al geven, delen, vrijheid schenken aan anderen, adem en lied en gebaar. Als God al zich buigt en kromt, dan is dat om onder haar vleugels dat angstige vogeltje op te warmen en vertrouwen te schenken. Zodat het weer kan vliegen, als de regen voorbij is.
- Vissen zijn raadselachtige dieren. Dat ze het kunnen, zo leven zonder lucht! En dat ze er uren lang niet zijn, zich niet laten vangen, en dan opeens, als je het aan de andere kant probeert, zit het net overvol. En vogels dan, trekvogels zeker,

zomaar opeens zijn ze er, en dan zonder dat je er erg in hebt weer weg. Hebben ze daarmee niet iets van God? Hoe laat die zich vangen? Of wacht God totdat de mens mee durft te vliegen, mee durft te zwemmen, met die hele grote Vis, met die Vogel die een wereld over vliegt? Is dat God 'vangen', zelf gevangen durven worden, als een vogel op zijn tak, een vis in zijn net? En als we zo gevangen zijn, door de Visser, God, wat zegt dat dan, over ons leven verder, op Gods goede aarde?

- Over vogels en vissen, heel de natuur, zijn vaak vreemde ideeën in omloop. In de vroege middeleeuwen zag men de vissen eigenlijk niet echt als dieren. Men dacht dat ze als planten groeiden op de bodem van de rivier, uit eitjes die immers gewoon waren achtergelaten, waar niemand voor zorgde. Dan, als ze rijp waren, liet hun staart los van de bodem en gingen ze rond zwemmen, en bleven ze maar groeien. Net als planten. Vandaar dat je ze op een vastendag ook gewoon mocht eten. Net als planten. Wij lachen daar om. Maar hoe lang is het geleden dat het een kinderspel was om nesten van vogels uit te halen? De manier waarop we naar dat wat ons omgeeft kijken is zo beperkt, zo bepaald door de tijd waarin we leven. We vergelijken, willen alles laten passen met dat wat we weten, dat wat nut heeft, waardevol lijkt. Als Jezus ons uitnodigt naar vogels en bloemen te kijken is dat een gouden kans, om de aandacht naar buiten te richten, en niet alles met ons zelf te vergelijken, maar dat andere ook echt anders te laten zijn. Is dat ook niet onze bestaansgrond: dat ieder van ons anders mag zijn, en schepping op zich, onvergelijkelijk Jij en Ik?
- Vuur, lucht en water worden als eerste bevolkt, in de scheppingswoorden; het vierde element, de aarde, komt als laatste. De aarde moet het van die andere drie ook steeds weer hebben, anders wordt het niets. Het vuur van de Geest, het water van vruchtbaarheid en de geboorte, de lucht die ons toestaat te kijken, er dwars doorheen, en de ander te zien, verder en verder te schouwen. Aardemens Adam, man en vrouw, kan maar beter stevig op de grond blijven staan, juist door te beseffen dat hij, dat zij niet zonder die andere elementen kan.

-Na de preek, overweging, gedachten: zijn er musici die vogelachtige muziek kunnen maken? Heel wat componisten zijn door vogels geboeid. Blokfluit: Jan van der Eyck, Het nachtegaaltje, tot moderne Franse muziek; organist of pianist heeft vaak ook repertoire, of zal wellicht willen improviseren. Bijv. ter introductie van het volgende lied - :

Lied

Mogelijk lied voor samenzang of beurtzang, eventueel met instrumentaal uitgevoerde strofen:

De vogels van de bomen, Liedboek 49 (Barnard en Verrips)

Met de kinderen is een lied: *Wie gaf de regenboog zijn kleuren*, in de nog te verschijnen bundel *Opstaan!* Meer liederen uit Iona, Glasgow & de rest van de wereld, november 2008.

Dienst van gebeden en gaven

Tafelgebed

- Is er een tafelviering? Dan leent zich het gezongen tafelgebed van Bart Robbers en BarPaul Schollaert, *'Van alle dagen deze morgen'*, zich daar goed voor. Dienstboek PKN nr 31, p 304, muziek op p 669. Eventueel wordt alleen het refrein gezongen. -

Gebed

- Hier volgt een voorstel, eerst een dankgebed, daarna drie intenties. Je zou ze kunnen beantwoorden met een gezongen acclamatie. Daar zijn vele mogelijkheden. Bij dit thema sluit die van Maria de Groot goed aan:

Spreidt uw dragende vleugels onder ons uit, Gezangen voor Liturgie 400a

Als u liever geen onbekende acclamatie tussen de gebedsintenties laat zingen zou u het gebed er ook door kunnen laten voorafgaan, en hem dan drie keer direct achter elkaar zingen, 1 voorzang, 2 allen, 3 allen maar nu minder luid. -

Hemel en aarde, water en land
herbergen uw schepselen.
Vogels en vissen vinden hun woning,
trekken verder op hun tijd en keren terug;
soms onzichtbaar voor onze ogen,
dan weer ontzagwekkend om te zien.
Wij danken U voor deze overvloed,
voor verscheidenheid van vorm,
voor schakering van kleur
en afwisseling van geluid.
Wek onze verwondering voor alle leven,
geef ontzag voor wat wij niet begrijpen,
en eerbied voor de eigenheid van elk schepsel.
Zo bidden, zo zingen wij:

God, in onze dank komen we tot u met onze gebeden.
We bidden voor ieder die de kleur uit het leven is kwijt geraakt.
Voor mensen bij wie nooit meer een vogel op de schouder gaat zitten,
die zich niet meer laten opvrolijken door een verhaal, een lied, het licht.
Slaat u uw beschermende vleugels om hen heen,
land met de duif van uw geest in hun hart,
geef mensen, kinderen, vreemde vogels misschien wel, die dicht bij mogen komen.
Zo bidden, zo zingen wij:

We bidden u voor ieder die de vleugels niet meer durft uitslaan.
Voor mensen die denken dat het toch allemaal niet helpt, goede woorden, goede daden.
Laat uw wind waaien, van vernieuwing, van nieuwsgierigheid naar wat dan wel kan, wat wel lukt.
Help hen, help ons mee te vliegen met die hele vlucht van duiven van vrede, overal op aarde,
help hen, help ons mee te zwemmen met die hele school van vissen die in Jezus van Nazareth het leven weer op gang hebben zien komen, door het diepste water heen.
Zo bidden, zo zingen wij:

We bidden u voor uw kerk – dat ze is als de binnenplaats van de kleine Kader,
vol vogels van overal, van allerlei kleuren, welkom, zoals ze zijn.
Dat ze is als een plaats waar aan het mooiste tapijt van deze wereld geweven kan worden,
zo dat het duidelijk is, dat er maar één is die dat allemaal kon bedenken,
u, in uw eindeloze veelkleurigheid.

Help ons zo, om vrolijk en serieus, opgewekt en vasthoudend uw schepping in heel ons leven hoog te houden.
Zo bidden, zo zingen wij:

-Als u, na bijvoorbeeld stil gebed, de gebeden afsluit met het Onze Vader, kies dan eens voor de vorm uit de NBV. Juist de vertaling van de bede om brood sluit heel goed aan bij de dienst. -

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij hebben vergeven
wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.
Want aan u behoort het koningschap,
de macht en de majesteit tot in eeuwigheid.
Amen.

Tijd om naar buiten te gaan

Lied om mee op weg te gaan

Gez 479 Liedboek, Gezangen voor Liturgie 574 *Aan u behoort, o Heer der heren, de aarde en haar wel en wee*

Tussentijds 210, *Samen op de aarde*

of meer voor en met kinderen:

Tussentijds 198, *Liefde is blij zijn*

Zegen

De Levende zegent en behoedt u.

De Levende draagt u op vleugels van liefde.

De Levende ziet u met licht, met aandacht aan
en gaat met u mee.

Amen.